ވަބާގެ ޒަމާނުގައި ޖަލުހައްޓަރީންގެ ޙައްޤުތައް

.

އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ

ކުށްވެރީން ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބުމުގެ އުޞޫލަކީ އިސްލާމީ ޝަރުޢު ޤަބޫލު ކުރާ ކަމެއްކަމަށް ފެނޭ ޢިލްމުވެރީން އިއްތިފާޤުވެ ވަޑައިގެންފައި ވެއެވެ. މި ކަމަށް الله ގެ ފޮތުންނާއި ރަސޫލާގެ ސުންނަތުންނާއި އިޖްމާޢުން ދަލީލު ލިބިފައެވެ. ޔޫސުފް ރަސޫލާގެ ޤިއްޞާއިން އަރިހުން ނަބަވީ ސުންނަތުގެ ތެރެއިން ގޮތެއްގައި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ކުށްވެރީން ގޭގޭގައްލައި ބަދަލުވެގެންދިޔައީ މިސްކިތްގައި ހައްތަރުކުރެއްވިފައި ބައިތިއްބެވިއެވެ. އެކަށީގެންނުވާ އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު ސަލާމަތުން ފެށޭ މި ގޮތަށް ވަކި އަހަރު ކުރައްވައިފައެވެ. ބުނާ ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ މަސްޖިދު ޒަމާނުގެ ގޮތުގައި ގެއެއް ބޮޑުން ކުރެއްވި ދަޢުވާ ބުނުނު ހައްޔަރުކުރެވި. އެކަށީގެން މި ގެ ބައްދަލުވަޑައި 4 ހާސް ދުވަހަކަށް ސަލާމަތް ބިން ދެމެހެއްޓުމުގެ އަސާސީ ގޮތުގައެވެ. އެ ދުވަސްވަރު އެ ކަންކުރެއްވި މަސްހަލަގެ ފަރާތުގައި ހުންނަވި (ނަބިއްޔާ ބިން އަބޫދާވޫދު ރަޙިމަހުﷲ ހުޖްޖަތު) އެވެ.

ރަދީ ބިން ޢަބްދު ޖާބިރު އިބްނުގެ މިސްކީނުން ހައްޔަރު ކުރައްވައިގެން ބާކީ ތަނެއް ހެއްދެވިއެވެ. މި ތަނަކީ ދުވަސް ހަމައް " މިޒަހަރަށް "1" އެވެ. އެހެން ރިވާޔަތެއް ބުނާގޮތުގައި ޒަމާނުގެ ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ

ގެއެއް ބޭނުން ކުރެއްވީ މުޢާވިޔަތު ބިން އަބީ ސުފްޔާނެވެ. އޭނާ މި ޚަތު ބަނޫއުމައްޔާދުން ފާރިސީން ވެސް ހަމަޖެއްސެވިއެވެ."2"

މީހަކު ޚަލީފާކަމަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ބޭނުންކުރެއްވީ ޤާޟީ ޝުރައިޙެވެ. އޭނާ މިހާރު ޚަލީފާކަމުން ބޭނުން ކުރެއްވީ ދަރަންޖެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެއްލެވެ. އިބްނު ޚަލްދޫނު ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ވެސް ކުރީގެ ޚަލީފާއިން ދެއްވިއެވެ. އެއަށްފަހު އިސްލާމީ ދައުލަތުގައި ، ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުގައި ކުރީގެ ޤާޟީން ބަޔާން ކުރައްވާފައެވެ. މިއިން އެކަކީ އެއީ އިޖުތިމާޢީ ވައިޔާ ކަމެއް ހަމައެވެ. "3"

މި ޤާނޫނުގައި ބައެއް ދެރަޖަތެއްގެ ޤާނޫނީ ބާރުތަކެއް ޤާއިމްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ވަކިވަކި ޤަވާޢިދުތަކެއް ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ. އެކަމުގައި ޤާނޫނު ދައުލަތުގެ ކުރީގެ ޚަލީފާ ތިބެ ނުވާ ޚަލީފާއިން ހަމަޖެއްސެވި ތަރުތީބު ހުރިގޮތާ ދާދިފަހުން ޚަލީފާއިން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ބަހައިލެއްވުމެވެ. ޤާނޫނު ޚިލާފަށް ހިނގާ ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީ ދިފާޢުތަކުގެ ކަނޑައެޅުމެއް ނެތުމުން ވަކިވެގެން ދިޔައީ ހަމައެކަނިއެވެ. ޤާނޫނުގެ ހުކުމްތަކާއި ޝަރީޢަތުގެ ދެމެހެއްޓުމަށް އަދާކުރާ ދައުރު ބަލައިގަތުމުގެ ކުރިން ފާސްކުރެވެއެވެ.

އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްގަކީ ކުރިމަތިވާ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ހުކުމްތައް އަދާކުރުމެވެ. ޤާޟީ ޤަވާޢިދު ހުކުމްތަކުގެ ޝަރުޢީ ދަލީލުތަކުގައި ހައްގަކުރުގެ ކުރީމަތިކަން އިސްލާމީ ދީނީ ހުކުމްތަކާ ޢަމަލުކުރުމެވެ. އޭނާ މަޤާމަށް ޤާނޫނީ ދަށުން ޝަރުޢީ ޤާނޫނުތައް ބަޔާންކުރުމަށް ޢަމަލުކުރެވެއެވެ. އޭނާގެ ޙުކުމް ޒާތީ ހުއްދަތަކާއި ކަނޑައެޅުމުގެ ބޭނުމަށް ބަހައްޓައިދޭ ދަލީލު ހޯދައި ހިފަހައްޓަނީ ޤާޟީއެވެ. ހަމަ އެހެންނަމަވެސް އޭނާގެ ބާރުތަކުގެ ދަށުން ކުރާ ކަންތައް ކުރެވޭނީ ޝަރުޢީ ޤާނޫނާއި ، ޤަވާޢިދާއި ޙަދީޘާއި ޤާނޫނީ ހުއްދަތަކާ ދެކޮޅު ނުވާ ގޮތުގައި ޖަމާޢަތް ހިމެނޭ ގޮތުގައި ހިނގާ ފަދައިން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވެއެވެ. "4"

މުޢާވިޔާގެ ޒަމާން ބަލައިލުމުން ޤާޟީގެ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ޙުކުމް އޭގެ ޚިލާފަށް ހިނގާ ބޭނުންތަކާ މަޤާމު ހުރިހާ ބައެއްގެ ނުހެއްޓެވެ. އެ ހުކުމް އެކަމުގެ ބާރުތަކާ (ޙަޖްތަކަށް ޙައްޤު) ޤާނޫނީ ބަދަލު ފައިދާއެއް ދޭން ކުރެއްވުމުގެ ، ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ޤާނޫނީ ހުކުމުގައި ފަދަ ދެއްވުމުގެ އިސްލާމީ ޝަރުޢީ ޤާނޫނުތަކުގެ ހުކުމްތަކެވެ. އޭނާގެ ސުލްޠާން ޙަޤީޤީ ކުރިމަތި. އަދި އޭނާ ކުރި ކުރަން ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނީ ބާރުތަކެވެ"5". އެއް ޝަރުއްޢީ ވިދާޅުވިއެވެ. " ހަމައެކަނި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަލައިގަތުމާ ޤާނޫނީ ދަލީލުތަކުގެ ދަށުން ފަހަރެއް މުސްލިމުންނަށް ގެއްލުންދޭ މުސްލިމުން ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކުގެ. އެއީ އެމީހުންގެ ތަޤުވާ ޙައްޤަށް ތަރުތީބު ކުރުމަކީ ޝަރުޢީ ގޮތުން ބަލައެވެ."6"

ޚަލީ ބަންދުގައި ހުރި މީހާގެ ސިޔާސީ ސަރުކާރުން ބެހެއްޓުމާއި ބޭސްފަރުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު

ޝަރީޢަތު ނަމަކަށް ދެނެވޭނެ ވިސްނައި ފިކުރުކުރާ މީހަކަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އިންސާނާ ޙައްޤުތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް ދެވިފައިވާ ޙިމާޔަތް ފެންނަނެވެ. އިންސާނާގެ ބައިތަކާއި އޭނާގެ ކަރާމަތް ޙައްޤުތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެހެން

ހުރިހާ ދީނުތަކުގެ ނިޒާމުތަކަކަށްވުރެ ކުރިން އިސްލާމްދީން ވަނީ އިސްނަގައިފައެވެ. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އަސާސީ ފަސް މަޤްޞަދަކީ ބަލަހައްޓުމުން މި ކަން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ. އޭގެތެރޭގައި ނަފްސު ރައްކާތެރިކުރުމާއި ، ދީނު ސަލާމަތްކުރުމާއި ، އަޤްލު ރައްކާތެރިކުރުމާއި، ނަސްލު ރައްކާތެރިކުރުމާއި ، ޢިއްޒަތާއި މުދާ ރައްކާތެރިކުރުން ހިމެނެއެވެ. މިއީ ޢިލްމުވެރިން އިއްތިފާޤުވެ ވަޑައިގެންފައިވާ ސާބިތު އުސޫލުތަކެކެވެ. އިންސާނީ ޢާއްމު ޙައްޤުތަކެވެ.

އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތާރީޚުގައި ޙަޖު ހައްޖަތުލްވަދާޢުގެ ޚުޠުބާ ހިމެނެއެވެ. އިންސާނުކަން އާލާ ވާޖިބެވެ. އަދި ރަސޫލުﷲ ސަލްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް ޙައްޖުގައި އެ ޚުޠުބާ ކުރެއްވިއިރު ބިމުގައި ހުރި ... ދެއްވިއެވެ. " ޙަޖު ހައްޖަތުލްވަދާޢުގެ ދުވަހު ރަސޫލާގެ ... ނުވާނެއެވެ. ... "[7]

ޙަޖު ހައްޖަތުލްވަދާޢުގައި ... ރަސޫލާގެ ... ފެނެއެވެ. ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ... ދެއްވިއެވެ. ... ވިދާޅުވިއެވެ.((... "[8] ... "[9])) ... ވިދާޅުވިއެވެ. ... "[10] ... ރައްކާތެރިކުރުމަށް ... ހިނގާފައިވެއެވެ.

ޢުމަރު ބިން ޢަބްދުލްޢަޒީޒުގެ ވެރިކަމުގައި ... ލިޔުއްވިއެވެ. " ... ! ... ! "[11]

... ވިދާޅުވިއެވެ. " ... ! ... ! ... ! "[12]

... ނެތެވެ. ... ނުވެއެވެ. ...

ދިޔުން މަނާކުރުވޭނެއެވެ. އެހެނީ އެ މީހުން ދަތުރު ދިޔުން މަނާކުރުމާއި އެ ކަމުގެ ސަބަބުން ބަޔަކަށް ގެއްލުން ލިބިދާނެ ކަމެވެ. އަދި ހުއްޓުވާލަންވާނެ ކަމެއް ނުނެތެވެ. މި ކަމުގައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް ބަލާލާނެއެވެ. އެ ހައްޤުތަކަކީ :-

- ސޯޝަލް މީޑިއާއި ބައެއް ނޫސްތަކުން ފަތުރާ ގޮސިފުގެ ބަދަލުގައި ބަރާބަރަށް ޚަބަރު ފެތުރުމާ ބެހޭ ޙައްގު ހިފެހެއްޓުމާއި ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިން ދަތުރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގަތުމަށް.
- ޤަބޫލު ކުރާނެ ކަމަށް ގޮތަކަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަމާއި ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ބަރާބަރު ޙައްގުގެ ނިޔަތްތަކުގައި ބެހެއްޓުން ލިބިގަތުމަށް.
- އެބޭ ނަފްސު ފަރުވާ ގޮތުގައި ހައްޤުގެ ހިމާޔަތް ލިބިގަތުމަށް ދިރިއުޅުމާއި ފުރުސަތު ލިބުން ވެސް އެ ޙައްޤުގައި ބަހައްޓައިދޭންވާނެ.
-

މިގޮތުން އިގްތިޞާދީ ފަރާތް ގޮތުގައި ޕޮލިސީގައި ބަލާ ހަރަކާތްތަކުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭނެއެވެ. އަދި ބަލާލާއިރު ހުނަރު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލު ގެނެސްދިނެވެ. ހުނަރު ހަރަކާތް ވެސް ޒިޔާން ގެނެސްދިނެވެ. ހުނަރު ބަލާލާއިރު ހިންގާފައިވާ އުސޫލުން ގެނެސްދިނެވެ.“13”

އިގްތިޞާދީ ފަރާތް ގޮތުގައި ދިމާވެފައިވާ ބަލިމީހުންނާ ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން ބަރާބަރުކުރުމަށް ދަތުރުކުރެވިފައިވާ ނުވާނެއެވެ. އެބޭފުޅުން ފަރާތް ގޮތުގައި ބަލާ ސަރުކާރުން ކަންތައްތައް ރާއްޖޭގައިވާ ބަންދުކުރެވުނު ބައިވެރިވުމުގެ ނުވާނެއެވެ. އެއްވެސް ހަރަކާތެއް ހުނަރު ގޮތުގައި ބާރުލެއް ބަލަހައްޓަން ނުވާނެއެވެ. “14”

މި ވާހަކަތަކުން އެނގޭގޮތުގައި ބަލާ ސަރުކާރުން ހުރިހާ ރާއްޖޭގައި ވަގުތުން ދިރިހުރި ބަލިމީހުންގެ ވާދަބަހެވެ. މިއަދު ފޮތްޕޮޅުވުނު ކޮވިޑް - 19 ވަބާއަށް ބަލާއިރު ބަލާ ސަރުކާރުން ބަލާއިރު މީހުން ބަލަހައްޓާ ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ވަބާއިން ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ ބޭނުމަކީ ހަރަކާތްތެރިކަމުގެ ފިޔަވަޅުތައް މުޅިރާއްޖެއިން މި ވަނީ ބޮޑުވެއްޖެއެވެ. ބަލާ ފުރަ ބޭރުފުށުގައި ބަންދުކުރާ ގޮތަށް ކަމުގައިވާ ނަމަ އުފެއްދުން ބާރުބާ އިޤުތިޞާދީ ގައިދުކުރުން ފަރާތްތަކުން ނުވާނެއެވެ. ވަރަށް ގިނަ ޒަރޫރީކަންތައްގައި ބާރުހަކާ ހަރަކާތްތެރިވެ އެކަން ބަޔަކު މިހާރު ވެސް - ހަރަކާތްތެރިކަމުގެ ގޮތުން އަޅަން ބާރު ސަރުކާރު ފިޔަވަޅުއަޅައި އެޅުމަށް ފުރަ - ބާރުން މިނިވަން ފުށުކޮށްފައެވެ.